

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Бондаревская средняя общеобразовательная школа»

Рассмотрено Руководитель ШМО _____/Деревягина Т.П./ протокол заседания ШМО от 29.08.2025г. № 1	Согласовано Заместитель директора по УВР _____/Карташова Е.И./ от 29.08.2025 г.	Утверждено Директор МБОУ «Бондаревская СОШ» _____/Кузьмичева Н.А./ Приказ № 165 от 01.09.2025 г Внесены изменения Приказ №251 от 15.12.2025г
---	---	--

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Литературное чтение на родном (хакасском) языке»

для обучающихся 3 класса

на 2025-2026 учебный год

Аннотация

Хакас литератураның программазы 3 класкына Федеральнай хазна егредбгстандарттары (ФГОС) хоостыра, «Хакаслитература» предметті пастаулыи школада егрнгенініу салтарларынакилістіре, «Хакаслитературазының»пастаулыи школағакилістіретимнелген егредбгпрограммахоостырапазылуан. (Арчимаева М.С.,БалгазинаА.Н.,ТолмачеваН.Я., ТолмачеваЛ.Н. Хакас Республиканы нүгредігпостілінінапарылчатхантуксі үгредігорганизацияларының 1-4 класстарына«Хакастілі»паза«Литературнайхыгырың»үгредігпредметтерчекөзідімге программалар. - Абакан: Хакаское книжное издательство имени В.М.Торосова, 2020 год.) Программа ның содержаниезі Улуғ Ноньптағыöншколаның егредбгпланынакилістіретимнелген.

Öjnıgvnner:

- текстті үннең, посалынхахыуырганы, аныу јјнсаузынпекелеесизбнерб; хыгырғанғапаалағпирерге,постыу сауызынау елезерге; хыуыриантекстті пүкүлее, таллап, хысхаҗахти, чайаачы тоғызында постыпосты јјнматырларорнынатуриызып, хыгырғантекстті көмесалыстырып, чоохтаппілері;
- олғаннар хыуырчатса, чоохтасчатса, пасчатса, литературапілістерінсизінчерлер; олохтустасіліг, хоосјстернеу тузаланариа егрнечелер; сауыс-кјгізінпайытчалар, чоохалытчалар; уроксайүгрнчілерхыгырарғакөнігіплеодырчалар;
- егрнхініу кјунікјдіріп, хоньхтуруысчатханпјгіннерні толдырары, сидіктерні тобырариа егрдерб; ынархас, сыннандыры, чахсыкирексааннау даапасханравственнайкјрімнерінеу тузаланары; посчиріне, Адачир-суунахыныстытыдары; аймах-пасхачоннарныу культуразыноуарарыпазаулууиры

Учебнайпредметтің содержаниезі (34ч)

Егрніс - улуу тоуыс (4 ч)

Чирібіс келінізі - чоныбыс ырызы (4 ч)

Атты таумазынау таныпчалар, кізіні родынау пілчелер (2 ч)

Аарлыи кізілерібісті улушлапчабыс, адапчабыс (4 ч)

Фольклор (4 ч)

Сауыс алытчау тапчау нымахтар (1ч)

Хормачы паза хазалхы чоохтар (2 ч)

Хоос паза кибірліг сјстер, чоохтар, нымахтар (6)

Проза паза поэзия (4 ч)

Баснялар (3 ч)

«Литературнайхыуырыи»предметті егрнеріне3-хі класстанеделяда 1часпірілче– 34ччылда.

Полианна егрнхініу предметті егрнгенхоостыра, егрніссалтарларынтузаланполчатханхоостырапазапредметчечидіглері 3-хі класс

«Литературнайхыуырыи»предметті егрнгенініу салтарлары

Полиан на егрнхініу «Литературнай хыуырыи» предметті егрнген хоостыра чидіглеріне (личностныерезультаты) мындаикјнігістер кірчелер:

- постыу кјунін, эмоцияларын оунан пілері паза чарыт полары;
- пасха кізілерніу кјунін, эмоцияларын сизінері, оларныу ечен сауыссырыры паза олариа айап пілері;
- чоохтыу сіліин паза јтіг полчатханын сизінері, постыу чооуын тилідерге кестенері;
- тјреен чиріне, пос тіліне, культуразына хынары паза аарлап пілері;
- тексттіу авторынау чоох апарариа хынары, хыуырариа кестенері;

- тілні хышырыу пастыра егрэнерге паза хынариа кестенері;
- чоохтаниан паза пасхан сјс ечен нандырышылы полчатханын оуныры.

Егрехініу «Литературнай хышырыи» предметте алиан егренис салтарларын тузалан полчатхан хоос тыра чидіглеріне (метапредметные результаты) мындаи тиксі егредіг тоиыстарын ит полчатхан кјнігістер саналчалар:

Изерістіре итчеу тиксі егредіг тоиыстары (регулятивные универсальные учебные действия):

- урокта идер тоиыстыу темазын паза пјгінін пос алынха чоохтап полары;
- урокта пјгер егредіг сурышыларыныу планын егретчінеу хада ит полары;
- постыу тоиызын, туриызылиан пјгінге килістіре, план хоостыра толдырары; толдырчатхан тоиысты, кирек полза, паалап, пасха оудайнау алыстырары;
- егретчбнеу хада чоохтазыида тоиыс салтарларын паалахау синнерхе постыу паза пасха кизілерніу тоиыстарыныу чидбглербн паалиры.

Піліс алар тиксі егредіг тоиыстары (познавательные универсальные учебные действия):

- тексттегі аймах-пасха информацияны (кјні пирілчеткен, чазыт, јјн саысты читірчеткен) орта сизін пблерб;
- хышырыныу аймах-пасха кјрімнерінеу тузалан полары: егредігліг, таныстырчатхан паза даа пасх.;
- аймах-пасха хобылда (текст, таблица, схема, хоос пастыра) пирілген информацияны ал полары;
- информацияныу хобылын алыстыр полары паза аны толдырары (текстке план, таблица, схема, хысха пазыи, хоостар педір пілгені);
- сјстіктернеу паза даа пасха піліс алхау материалларнау тузаланары;
- номе-нооныу сылтау-салтарын табары;
- чоохтазыи педірегі.

Чоох алызариа егретчеткен тиксі егредіг тоиыстары (коммуникативные универсальные учебные действия):

- чоох ситуациязы хоостыра постыу саызын пазып паза паспин читірегі;
- чоохтыу пјгінін толдырар ечен, чоох оудайларын килістіре паза орта тузаланары;
- постыу саызын чоохтиры паза киречілірі;
- пасхаларын истіп, наа кјрісті алариа тимде полары, постыу ниме-нооиа кјрізін тезедерге тимде полары;
- јменеу итчеткен тоиыс хоостыра пір чјпке килері паза чјптес полары;
- сурышлар туриыс полары.

Егрехініу «Литературнай хышырыи» предметті егрехен хоостыра чидіглеріне (предметные результаты) мындаи кјнігістер саналчалар:

- егретчі паза пасха егрехілер чоохтапчатхан текстті чоохтап пілері;
- текстті јтіг, орта хышыр полары;
- тексттіу ады паза јјн сјстері хоостыра текстте ниме поларын сизінері;
- хышырар алнында, хышырчатса, хышыриан соонау учебниктегі тексттерні егретчінеу хада чарыдары; текстті, кизектерге чарып, олариа ат пирері, текстке олауай план идері паза аны план хоостыра чоохтап пілері;
- наука-егредбгліг тексттерні нинхе чардыхтау петкенбн сизбнбп, полиан на чардыхха сурышлар туриызары, план педіріп, хышыриан текстті план хоостыра чоохтап пблері; хышырып, оуарары;
- јјн матырдауар чоох педір полары;
- пирее нимедеуер, пазып паза паспин, алыым чоох педірегі;

- хышыриан нимедеуер хоос хоостап полары;
- хышыриан нимедеуер искір пілері паза аааа паалаи пир полары;
- прозанау пазылиан тоуыстарда авторны, аныу адын паза јјн матырларын пасхалап пілері;
- произведениелерні хоос саринау езер пілері.

«Литературнайхышырыи»

предметтіу јјнсодержаниезі пазатемалархоостырачарылчатханы
(Содержаниеучебногопредметаиобщеетематическоепланирование)

3-хі класс (34 час)

Егренис — улуу тоуыс (4 ч)

Кинденіу тузазы. Хакас тілі -тјреен тіл. .

Сарыхтар: Тикпе сјс.Кибеліс.Чоох.

Кибелістер: Е.Сагатаева «Азых чолча»,Н.Тиников «Егретчее», «Тјреен тіл»;В.Угдыжеков. «Солбанах нимее сауыссырапча», И.Миягашев «Пос тілі»

Литератураныу хоос оудайлары: тиунестіріг, гипербола, эпитет, олицетворение.

Чирібіс келінізі — чоныбыс ырызы (4 ч)

Кибелістер: Я.Тиспереков. «Хакасиям».

Чоохтар: Семен Прокопьевич Кадышев «Ағбан»,«Чуртазы аның –көзідім»

Кип-чоохтар: «Хуртуйах тас».

Атты таумазынау таныпчалар, кізіні родынау пілчелер (2 ч)

Хакас чоныныу родтарынауар кип-чоохтар. Тууан-чауыннар. Кибірлер.

Чоохтар: В.Бутанаев. «Табан родыныукјгхізі»

Чонныу кибірлері. А.Халларов. «Иркін алтап,аалхыползау».

Аарлыи кізілерібісті улуулапчабыс, адапчабыс (4 ч)

Улууларны улуулир кибірдеуер.

Чоох: И.Топоев. «Кемніупабазы улуу».

Кибелістер: В. Угдыжеков. «Іхезіне сыйых»; А. Боргоякова. «Ауамны улуулап», «Уучамның тапчаң нымахтары»,М.Е.Кильчичаков «Ікі нанчы»

Фольклор (4 ч)

Чонныу пазылбин петкен чайаачызы. Литературапаза чонныу пазылбин петкен чайаачызыныу палуалызы. Фольклорныу кічіг сарыхтары. Кічіг жанрларныу сауамшы чуртастауы орны.

Тахпахтар: С.Кадышев. «Чайзаучирібісјуненче»,«Хакас чирі»; Е. Тыгдымаева. «Чирім сіліи»; Я. Тиспереков. «Тахпахтар»; А. Курбижекова. «Сортанахтыу сарыны», «Саасханныу кјј», «Ториайахтыу ыры».

Чонныу ырлары: «Пала абытчау ыр».П.М.Боргояков Хозанах

Кип-чоохтар: «Аба паза кеске».

Сауыс алыгтчау тапчау нымахтар (1ч)

Тапчау нымахтардауар (таптыриастардауар), ойын сананыстардауар, табырах чоохтаныстардауар оунаи. Хыйуа сјстер.

Таптыриастар: «Ау-хустардауар», «Чир тамауынауар», «Келімзірестіг таптыриастар».

Хормачы паза хазалхых чоохтар (2 ч)

Хормачы паза хазалхых чоохтардауар, сјстердеуер оунаи. Матырларныуомалары.

Хормачы, келкістіг чоохтар

Нымахтар: Пастухтың хормачызы (Индия чонының нымағы)

Хоос паза кибірліг сјстер, чоохтар, нымахтар (6)

Тыва чоныныу кип-чоохтары: «Чир-кізініу іхезі», «Кен - кізініу іхезі», «Ай - кізініу пабазы», «Аба - кізініу јбекезі».

Хакас чоныныу нымахтары: «Хайди Хымысха Пауазар аал лап чјрген».

Пасха чоннарныу нымахтары: Тыва чонының кип-чоохтары, «Син пайзың» (түрк чонының нымағы)

Чоохтар: И. Топоев. «Сын арыс», Л. Костяков «Ниме полчаң харах чазы», «Койтік кибіс» (олғаннарға чооғас)

Класста нимес хыиырыи. «Олианнар, пілчезербе, хайдау ау паза хус иу табырах ойлапча?».

Проза паза поэзия (4 ч)

Проза паза поэзиядауар оунаи. Улуичоох. Чоох. Хайхастың чоох. Полта (пасталианы, хызы, тоозылчатханы).

Улуу чоох: С.Е. Карачаков «Порчочахтар»

Кибелістер: А. Тюкпеев. «Сыбыхах»; К. Нербышев. «Чистегес», И. Костяков «Аарыцах»

Баснялар (3 ч)

Баснядауар оунаи. Јјн матырлар.

В. Кобяков. «Тасхах»; М. Кильчичаков «Түгдүр хуча», Н. Тиников. «Адай паза Сосха».

«Хакас литература» предметтің календарно-тематикасының планированиезі 3 класс

Уроктың №	Тема	Част ар	Теманың содержаниязы	Үгренчїнің уруктағы тоғызын көзіткені	Дата
Хакасияның тархынынаңар, саблығ кїзілерїнің чуртас чолларынаңар чоохтар.					
1	Я. И. Сунчугашев. «Сомнығ тастар».	1	Хакасияның тархынынаңар, саблығ кїзілерїнің чуртас чолларынаңар чоохтар.	Хакасияның тархынынаңар, саблығ кїзілерїнің чуртас чолларынаңар чоохтар пастыра үгренері	01.09
2	В.Я.Бутанаев.«Ызырлар»,«Тубалар»	1	Хакасияның тархынынаңар, саблығ кїзілерїнің чуртас чолларынаңар чоохтар.	Хакасияның тархынынаңар, саблығ кїзілерїнің чуртас чолларынаңар чоохтар пастыра үгренері	08.09
Кибелїстер.					
3	В.В.Угдыжеков.«Солбанах нимее сағыссырапча?»	1	Хакасияның көрїмі олғаннарға пасчатхан писательлернїң тоғыстарында.	Олғаннарға пасчатхан писательлернїң тоғыстарынаң танызары.	15.09
4	Я.А. Тисперекоев. «Хакасиям»	1	Хакасияның көрїмі олғаннарға пасчатхан писательлернїң тоғыстарында.	Олғаннарға пасчатхан писательлернїң тоғыстарынаң танызары.	22.09
5	А.В.Тюкпеев.«Аарлығ сөс».	1	Хакасияның көрїмі олғаннарға пасчатхан писательлернїң тоғыстарында.	Олғаннарға пасчатхан писательлернїң тоғыстарынаң танызары.	29.09
Чоохтар.					
6	П.М.Боргояков.«Кем постың чирїн улуғлапчача?»	1	Постың чирїн улуғлапчачаны писательлернїң тоғыстарында.	Хакас тїлін үгренерге паза аны аарлирға үгрердері	06.10
7	И.П.Топоев.«Күргеннер».	1	Постың чирїн улуғлапчачаны писательлернїң тоғыстарында.	Хакас чирїніө тархынын тїлін үгренерге паза аны аарлирға көнїктїрерге	13.10

8	И.П.Топоев.«Күргеннер».	1	Постың чирін улуғлапчатханы писательлернің тоғыстарында.	Хакас чирініө тархынын тілін үгренерге паза аны аарлирға көніктіерге	20.10
9	И.Топоев «Кемнің пабазы улуғ?»	1	Постың чирін улуғлапчатханы писательлернің тоғыстарында.	Хакас чирініө тархынын тілін үгренерге паза аны аарлирға көніктіерге	27.10
Олғаннарға пасчатхан писательлернің тоғыстарында хакас аалларының көрімі.					
10	К.Т. Нербышев.«Минің кічіг нанчыларыма».	1	Хакас аалларының көрімі олғаннарға пасчатхан писательлернің тоғыстарында.	Аалдағы олғаннарның чуртазын произведениелердегілернең тиңнестіері	10.11
11	Г.Г.Казачинова.«Чылтызахтар».	1	Хакас аалларының көрімі олғаннарға пасчатхан писательлернің тоғыстарында.	Аалдағы олғаннарның чуртазын произведениелердегілернең тиңнестіері	17.11
12	И.П.Топоев. «Көйтк Миргенек»	1	Хакас аалларының көрімі олғаннарға пасчатхан писательлернің тоғыстарында.	Аалдағы олғаннарның чуртазын произведениелердегілернең тиңнестіері	24.11
Чонныңпазылбинпүткенчайаачызы.					
13	Тахпахтар	1	Хакас чонның тахпахтары. Саблығ тахпахчылар.	Саблығ тахпахчыларның тоғыстарынаң таныстырарға паза үгренерге	01.12
14	Кип-чоох.	1	Тағлар, суғлар, родтар аттарынаңар кип-чоохтар	Хакас чонының кип-чоохтарынаң таныстырарға паза үгренерге	08.12
Хайхастығ, чуртастанар, аң-хустардаңар нымахтар.					
15	Литературанымахтары	1	Литературанымахтары	Литература нымахтарын хакас чонының нымахтарынаң тиңнестіері	15.12

16	М. Е. Кильчичаков. «Кірліг Кырзан».	1	Литературанымахтары	Хайхастығ, чуртастанар, аң-хустардаңар нымахтарны аймах-пасха чоннарның нымахтарынаң тиңнестірегі	22.12
17	С.Е.Карачаков.«Пустағы город»	1	Литературанымахтарычонныңчайаачы зыначағынполғаны.	Литература нымахтарын аймах-пасха чоннарның нымахтарынаң тиңнестірегі	29.12
Төреенчирібістіңчир-чайаанхоозыкибелістерде.					
18	В.А.Кобяков.«Аңчы Хароол».	1	Төреен чирібістің чир-чайаан хоозы кибелістерде.	Тайғаның көрімі кибелісчілернің произведениелерінде үзүрегі	12.01
19	П.Т.Штыгашев.«Күскү»), М.Р.Баинов.«Күскү»	1	Төреен чирібістің чир-чайаан хоозы кибелістерде.	Күскүдегі көрімнерін кибелісчілернің произведениелерінде үзүрегі	19.01
20	И.Г.Котюшев.«Сымнар»), Н.Г.Доможаков.«Пастағы хар».	1	Төреен чирібістің чир-чайаан хоозы кибелістерде.	Күскүдегі көрімнерін кибелісчілернің произведениелерінде үзүрегі	26.01
21	М.Е.Кильчичаков.«Иртеңіл Ироолах».	1	Төреен чирібістің чир-чайаан хоозы кибелістерде.	Аймах олғаннарның хылыхтарын тиңнестірегі	02.02
22	А.К. Майтакова. «Часхыда», А. В. Тюкпеев. «Сыбықах».	1	Төреен чирібістің чир-чайаан хоозы кибелістерде.	Тайғаның көрімі кибелісчілернің произведениелерінде үзүрегі	09.02
23	К.Т.Нербышев.«Чистегес» В.В.Угдыжеков.«Іцезіне сыйых»	1	Төреен чирібістің чир-чайаан хоозы кибелістерде.	Тайғаның көрімі кибелісчілернің произведениелерінде үзүрегі	16.02
Хакас чирінде чурттығ аң-хустардаңар.					
24	А.В.Курбижекова.«Сортанахтың тахпағы»	1	Хакас чирінде чурттығ аң-хустар произведениелерде	Олғаннарға пазылған тахпахты үзүрегі	24.02
25	А.В.Курбижекова.«Саасханның кӧӧ», «Торғайахтың ыры».	1	Хакас чирінде чурттығ аң-хустар произведениелерде	Олғаннарға пазылған сарыннары үзүрегі	02.03

26	А.В.Тюкпеев.«Сарыг паар»,«Хара сууҗахта», «Саасханнарның талазы»	1	Хакас чирінде чурттыг аң-хустар произведиҗениелерде	Олғаннарға пазылған кибелістертерні үзүрері	16.03
Хакас писательлернің тоғыстары.					
27	Ф.Т.Бурнаков.«Аарлыг сыйых».	1	Произведениелер үзіктерінде хакас чонының чуртазы.	Хакас писательлернің тоғыстарынаң танызары.	06.04
28	С.Е.Карачаков «Порчоҗахтар»		Произведениелер үзіктерінде хакас чонының чуртазы.	Хакас писательлернің тоғыстарынаң танызары.	13.04
29	А.Е.Султреков. «Аба чүрек»	1	Произведениелер үзіктерінде хакас чонының чуртазы.	Хакас писательлернің тоғыстарынаң танызары.	20.04
30	Сыныхтаглыг тогыс.	1	Произведениелер үзіктерінде хакас чонының чуртазы.	Хакас писательлернің тоғыстарынаң танызары.	27.04
Пасхаханчиріндегіпазаорысклассикписательлерініңтоғыстары.Кибелістер пазанымахтар.					
31	Я. паза В. Гримм харындастар. «Түлгүнең хастар»(тілбестеенА. Г.Кызласова),	1	Пасха хан чиріндегі паза орыс классик писательлерінің тоғыстары. Ны- махтар.	Я. паза В. Гримм харындастарның ныхахтарынаң танызары	04.05
32	Я. паза В. Гримм харындастар. «Хозаннаң Ёж» (тілбестеенА.Г.Кызласова)	1	Пасха хан чиріндегі паза орыс классик писательлерінің тоғыстары. Ныхахтар.	Я. паза В. Гримм харындастарның ныхахтарынаң танызары	18.05
33	Ш.Перро.«Хайхастыг ипчі» (тілбестеен А.В.Астанаева)	1	Пасха хан чиріндегі паза орыс классик писательлерінің ныхахтар.	Ш.Перро.«Хайхастыг ипчі» ныхагынаң танызары	25.05
Россиядагыаймахчоннарныңчоохтары.					
34	Г. М.Тукай.«Шурале»(тілбестеен М. Н.Одаев). М. М. Джалиль.	1	Россиядагы аймах чоннарның чоохтарын.	Россиядагы аймах чоннарның чоохтарынаң танызары.	26.05

	«Талычак» (тілбестеен Ф. Чукрай).С.К-Х.Тока.«Араттың сөзі» (Үзік) (тілбестеен Н.Г.Доможаков)				
--	--	--	--	--	--

Прай 34 час

**ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ**

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат 143507986500560089701835989304833372774460075092

Владелец Кузьмичева Наталья Александровна

Действителен с 03.04.2025 по 03.04.2026